

**Yeşil Borçlanma Aracı,
Sürdürülebilir Borçlanma Aracı,
Yeşil Kira Sertifikası,
Sürdürülebilir Kira Sertifikası
Rehberi¹**

A. Amaç, Kapsam ve Dayanak

Amaç

Bu Rehber, yeşil borçlanma aracı, sürdürülebilir borçlanma aracı ile yeşil kira sertifikası, sürdürülebilir kira sertifikası ile bu araçların yurt içi ve (E) bölümü ile sınırlı olmak üzere yurt dışı ihraçlarında uyulması gereken esas ve ilkeleri düzenlemektedir.

Rehber ile yeşil borçlanma aracı, sürdürülebilir borçlanma aracı ile yeşil kira sertifikası, sürdürülebilir kira sertifikası ihraçlarının uluslararası finansal piyasalardaki en iyi uygulamalar ve standartlarla² uyumlu şekilde yürütülmesi, çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlayabilecek yeşil projelerin³ finansmanında, şeffaflık, dürüstlük, tutarlılık ve karşılaştırılabilirliğin artırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla, yeşil projelerin finansmanı sürecinde uyulacak temel ilkeler ve Rehber kapsamında hazırlanması gereken çerçeve belgesinin asgari unsurları belirlenmektedir.

¹ Rehber, yeşil ile yeşil ve sosyal olumlu etki doğuran sürdürülebilir borçlanma araçlarını ve sürdürülebilir kira sertifikalarını düzenlemektedir.

² Rehber Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneği'nin Yeşil Tahvil İlkeleri, Haziran 2021 (ICMA, Green Bond Principles, June 2021) esas alınarak hazırlanmıştır. ICMA Yeşil Tahvil İlkeleri'nin yanı sıra Rehber kapsamındaki konuların uygulamasına dair ICMA tarafından yayımlanan diğer İlke Setleri de tamamlayıcı olarak esas alınabilir.

Sürdürülebilirlik borçlanma aracı ihraçlarının, ICMA'nın Sürdürülebilir Tahvil İlkeleri, (ICMA, Sustainability Bond Guidelines) dikkate alınarak gerçekleştirilmesi tavsiye edilir. Sürdürülebilirlik bağlantılı tahviller bu kapsamda değerlendirilmez.

³ İklim değişikliği etkilerinin azaltılması, iklim değişikliğine uyum, doğal kaynakların korunması, biyoçeşitliliğin korunması ve kirliliğin önlenmesi ve kontrolü gibi çevresel amaçlara katkı sağlayan yeşil proje sınıflamasına dahil projeler, yeşil projeler için elverişli olarak kabul edilir.

Kapsam

Rehber kapsamında yeşil borçlanma araçları için belirtilen genel esas, ilke ve yükümlülükler sürdürülebilir borçlanma araçları ile yeşil kira sertifikası ve sürdürülebilir kira sertifikası için de geçerlidir. Rehberde ihraççılar için belirlenen yükümlülükler, yeşil/sürdürülebilir kira sertifikası ihraçlarında varlık kiralama şirketi ve/veya fon kullanıcısı tarafından yerine getirilir. Rehber kapsamında ihraççı için belirtilen yükümlülükler bakımından varlık kiralama şirketi ve/veya fon kullanıcısının sorumlu olduğu konular çerçeve belgesinde belirlenerek, Kurul'a başvuru yapılması gerekir.

Uluslararası piyasalarda ICMA'nın Yeşil Tahvil İlkeleri çerçevesinde mavi borçlanma araçları da ihraç edilmekte olup, bu kapsamda yurt içi mavi borçlanma araçları ihracının da, bu Rehber'de belirtilen dört temel bileşenle uyumlu olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Varlık ve ipotek teminatlı menkul kıymetler, varlığa ve ipoteğe dayalı menkul kıymetler ve projeye dayalı menkul kıymetler, gayrimenkul sertifikası gibi sermaye piyasası araçları da, bu Rehberde belirtilen nitelikleri taşıması ve Rehberde belirtilen yükümlülüklerin ihraççılar tarafından yerine getirilmesi şartıyla, yeşil/sürdürülebilir temalı sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilebilir.

Yurt içinde bu Rehber kapsamında ihraç edilmeyen sermaye piyasası araçları için yeşil borçlanma aracı, sürdürülebilir borçlanma aracı, yeşil kira sertifikası, sürdürülebilir kira sertifikası veya bunlara eşdeğer ifadeler kullanılamaz.

Rehber kapsamındaki sermaye piyasası araçları genel esaslar ve ihraç süreçleri bakımından Kurulun ilgili Tebliğlerine tabidir.

Rehberin yayımı öncesinde Kurulca onaylanmış bir ihraç tavanı uyarınca gerçekleştirilen yeşil/sürdürülebilir olduğu ihraççı tarafından beyan edilmiş ihraçlara bu Rehber hükümleri uygulanmaz.

Dayanak

Rehber 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 1. ve 128/1. (e) maddelerine dayanılarak düzenlenmiştir. Bu Rehberde yer alan hususlar Kurul Kararı hükmündedir.

B. Tanımlar

Bu Rehberde geçen,

- a) Borçlanma araçları: VII - 128.8 sayılı Borçlanma Araçları Tebliği'nin 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde tanımlanan sermaye piyasası araçlarını,
- b) Çerçeve belgesi: İhraççının, yeşil borçlanma aracının bu Rehberde belirtilen temel bileşenlerle uyumlu olarak ihraç edilebilmesi amacıyla hazırlanan, ihraççının yeşil borçlanma aracının bu Rehberde belirtilen temel bileşenler ile uyumlu olduğunu açıklayan ve yönetim kurulunca karara bağlanmış ekte örneği verilen belgeyi,
- c) Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluş:
 - Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneği ve İklim Tahvilleri İnisiyatifi gibi uluslararası kabul görmüş dış değerlendirme listesi açıklayan kuruluşların listesinde yer alan,
 - Uluslararası Sermaye Piyasaları Derneği ve İklim Tahvilleri İnisiyatifi listesinde yer alan kuruluşların üyelik anlaşmasına sahip olduğu yabancı şirketlerle yapılan lisans, know-how ve benzeri sözleşmeler çerçevesinde faaliyette bulunan,
 - Sürdürülebilirlik ile ilgili konularda uzmanlaşmış, bu Rehberin (D) bölümünde belirtilen hizmetleri veren,kuruluşlardan gerekli teknik yeterlik, uzmanlık ve donanıma sahip olduğunu gösterir bilgi ve belgeleri Kurula sunan ve sunulan belgeler çerçevesinde Kurulca dış değerlendirme hizmeti vermesi uygun görülen danışmanlık, bağımsız denetim ve derecelendirme kuruluşları⁴,
- ç) Doğrulama: İhraççının fonun kullanımına dair dahili izleme yöntemine, yeşil borçlanma aracından elde edilen fonun kullanımına ve Rehber ile uyumuna ilişkin güvence içeren ve b bendi kapsamına giren bağımsız denetim kuruluşları tarafından verilen dış değerlendirme hizmetini,

⁴ <https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/external-reviews/>
<https://www.climatebonds.net/certification/approved-verifiers>

- d) İkinci Taraf Görüşü: Çevre/sürdürülebilirlik ile ilgili konularda uzmanlaşmış bağımsız bir kuruluş tarafından çerçeve belgesinin Rehber ile uyumlu olup olmadığını değerlendiren ve ayrıca ihraççıların çevre/sürdürülebilirlikle ilgili temel hedefleri, stratejileri, politikaları ve fonun kullanılacağı öngörülen proje türlerini, proje ile hedeflenen fayda ve etkileri ile varsa çevresel riskleri hakkında inceleme ve değerlendirmelerini de içerebilecek dış değerlendirme hizmetini,
- e) Kira sertifikası: III - 61.1 sayılı Kira Sertifikaları Tebliği'nin 3. maddesinin 1. fıkrasının (h) bendinde tanımlanan menkul kıymeti,
- f) Mavi borçlanma araçları: Deniz ve okyanus gibi su yaşam alanlarında olumlu çevresel, ekonomik ve iklimsel fayda sağlayan projelere kaynak bulmak amacıyla ihraç edilen borçlanma araçlarını,
- g) Sürdürülebilir borçlanma araçları/Sürdürülebilir kira sertifikası: İhracından elde edilecek fonun münhasıran çevresel ve toplumsal olumlu etkileri birlikte içeren projelerin kısmen ya da tamamen finansmanı veya yeniden finansmanında kullanılacak olan borsada işlem gören veya görmeyen her türlü borçlanma araçlarını/kira sertifikasını,
- ğ) Yeşil borçlanma araçları: Rehber'in dört temel bileşeni ile çerçevelenen, ihracından elde edilecek fonun münhasıran elverişli yeşil proje tanımına uygun yeni ve/veya mevcut yeşil projelerin kısmen ya da tamamen finansmanı veya yeniden finansmanında kullanılacak olan borsada işlem gören veya görmeyen her türlü borçlanma araçlarını,
- h) Yeşil kira sertifikası: Rehber'in dört temel bileşeni ile çerçevelenen, ihracından elde edilecek fonun münhasıran elverişli yeşil proje tanımına uygun yeni ve/veya mevcut yeşil projelerin kısmen ya da tamamen finansmanı veya yeniden finansmanında kullanılacak olan borsada işlem gören veya görmeyen her türlü kira sertifikasını,
- ı) Yeşil proje: Rehber'in ihraçtan elde edilen fonun kullanım koşulları bölümünde belirtilen ve iklim değişikliği etkilerinin azaltılması, iklim değişikliğine uyum, doğal kaynakların korunması, biyoçeşitliliğin korunması, kirliliğin önlenmesi ve kontrolü gibi çevresel amaçlara katkı sağlayan projeleri,
- ifade eder.

C. Yeşil Borçlanma Aracına İlişkin Genel Esaslar

Yeşil borçlanma aracı ihraçlarında aşağıda yer alan koşulların sağlanması gerekir.

- 1- İhraççı, çerçeve belgesi kapsamında yapılabilecek ihraçların Rehber’de belirtilen esaslara uygun olarak gerçekleştirileceğini çerçeve belgesinde taahhüt etmelidir.
- 2- İhraçtan elde edilen fonun, çerçeve belgesinde belirtilen şekilde, münhasıran bu Rehberin ilgili bölümünde belirtilen yeşil proje tanımına uygun yeni ve/veya mevcut yeşil projelerin kısmen ya da tamamen finansmanında ya da yeniden finansmanında kullanılması gerekmektedir.
- 3- Yeşil borçlanma aracı çerçeve belgesinin Rehber ile uyumlu olduğu ikinci taraf görüşü ile incelenmeli ve değerlendirilmelidir.

Yukarıda belirtilen koşulların sağlanması durumunda, ihraççı ihraç edeceği borçlanma aracı için “yeşil borçlanma aracı”, “sürdürülebilir borçlanma aracı”, “yeşil kira sertifikası”, “sürdürülebilir kira sertifikası” terimi kullanabilecektir.

Yeşil ve sürdürülebilir borçlanma araçları Rehberin dört temel bileşeniyle örtüşmeyen borçlanma araçlarına dönüştürülemez.

İhraççının iklim değişikliği etkilerinin azaltılması, iklim değişikliğine uyum, doğal kaynakların korunması, biyoçeşitliliğin korunması, kirliliğin önlenmesi ve kontrolü konularındaki genel sürdürülebilirlik stratejisi ve politikası kapsamında ilgili bilgiler çerçeve belgesinde (Ek 1) özet olarak verilebilir.

İhraççılar, çerçeve belgesi ile çerçeve belgesinin Rehberin dört temel bileşeniyle uyumlu olduğuna ilişkin ikinci taraf görüşünü, yeşil borçlanma araçlarıyla ilgili diğer bilgi ve belgelerle birlikte ihraç tavanına ilişkin ihraç belgesi veya izahname onay başvurusu sırasında Kurula iletir.

Çerçeve belgesi ve ikinci taraf görüşü, ihraç tavanına ilişkin ihraç belgesi veya izahname ile birlikte ihraççının Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) üyesi olması durumunda KAP’ta ve ihraççının internet sitesinde kamuya açıklanır.

Bu Rehber kapsamında yapılacak ihraçlarda, Kuruldan ayrı bir ihraç tavanı alınması gerekmektedir. İhraççı bir çerçeve belgesi ve buna ilişkin ikinci taraf görüşünü, aynı çevresel

amaçlara dayalı yeşil projelerin finansmanında kullanılması kaydıyla farklı ihraç tavanı başvurularında kullanabilir. Bu husus Rehberin yayımlanmasından önce gerçekleştirilen yurt içi ve yurt dışı yeşil/sürdürülebilir borçlanma aracı ihraçlarına dayanak oluşturan çerçeve belgeleri için de geçerlidir.

Ç. Yeşil Borçlanma Aracı Temel Bileşenleri

Rehber'in dört temel bileşeni vardır:

1. İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı
2. Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci
3. İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi
4. Raporlama

1. İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı

Yeşil borçlanma aracı ihracından elde edilen fonun en kısa sürede yeşil projeler için kullanılması ve bunun için öngörülen süreye çerçeve belgesinde yer verilmesi zorunludur. Çerçeve belgesinde belirlenen tüm elverişli yeşil projeler, ihraççı tarafından çevresel faydalar sağlaması bakımından değerlendirilmeli ve çevresel faydalar ölçülebilir şekilde sunulmalıdır.

İhraçtan elde edilen fonun tamamının veya bir kısmının yeşil projelerin yeniden finansmanı için kullanılacak olması veya kullanılma ihtimalinin bulunması halinde, fonun projelerin finansmanı ile yeniden finansmanı arasındaki dağılımı hakkında bir tahminde bulunulması ve uygun olduğu ölçüde hangi yatırımların veya proje portföylerinin yeniden finanse edilebileceğinin çerçeve belgesinde açıklanması gerekir.

Yeşil proje, bir veya birden fazla tür ve/veya çevresel amaçla ilişkili olabilir ve yeşil proje ile ilgili araştırma geliştirme ve diğer destekleyici harcamaları içerebilir.

Yeniden finanse edilen elverişli yeşil projelere dair araştırma geliştirme ve diğer ilişkili, destekleyici harcamaların yeşil proje kapsamında finanse edilebilmesi için, bu harcamaların yapıldığı tarihin veya diğer belirleyici tarihin (tahmini geriye dönük inceleme süresi) çerçeve

belgesinde açıklanması gerekir. Tahmini geriye dönük inceleme süresinin 36 ayı geçmemesi tavsiye edilir.

Elverişli yeşil proje türleri aşağıdaki listeyle sınırlı olmamakla birlikte şu şekildedir;

- **Yenilenebilir enerji** (üretim, iletim, cihazlar ve ürünler dâhil);
- **Enerji verimliliği** (yeni ve yenilenmiş binalar, enerji depolama, merkezi ısıtma, akıllı şebekeler, cihazlar ve ürünler gibi);
- **Kirliliğin önlenmesi ve kontrolü** (hava emisyonlarının azaltılması, sera gazı kontrolü, toprak iyileştirme, atık önleme, atık azaltma, atık geri dönüşümü ve enerji/emisyon verimli atıklardan enerjiye dönüşüm dahil);
- **Yaşayan doğal kaynaklar ve arazi kullanımının çevresel sürdürülebilir yönetimi** (çevresel sürdürülebilir tarım, çevresel sürdürülebilir hayvancılık, biyolojik bitki koruma veya damla sulama gibi iklimsel akıllı çiftlik girdileri, çevresel sürdürülebilir balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği, çevresel sürdürülebilir ormancılık, doğal peyzajların korunması veya restorasyonu dâhil);
- **Karasal ve su biyoçeşitliliğinin korunması** (kıyı, deniz ve havza ortamlarının korunması dâhil);
- **Temiz ulaşım** (elektrikli, hibrid, kamu, demiryolu, motorlu olmayan, çok türlü ulaşım, temiz enerji araçlarına yönelik altyapı ve zararlı emisyonun azaltılması gibi);
- **Sürdürülebilir su ve atık su yönetimi** (temiz ve/veya içme suyu, atık su arıtımı, sürdürülebilir kentsel drenaj sistemleri ve nehir ıslahı ve diğer sel azaltma biçimleri için sürdürülebilir altyapı dâhil);
- **İklim değişikliğine uyum** (iklim gözlemi ve erken uyarı sistemleri gibi bilgi destek sistemleri ve altyapıların iklim değişikliği etkilerine karşı daha dayanıklı hale getirilmesi çabaları dahil);
- **Eko-verimli ve/veya döngüsel ekonomiye uyarlanmış ürünler, üretim teknolojileri ve süreçleri** (eko-etiket veya çevre sertifikası, kaynak verimli ambalajlama ve dağıtım ile çevresel bağlamda sürdürülebilir ürünler geliştirilmesi ve tanıtılması gibi);
- Bölgesel, ulusal veya uluslararası kabul görmüş standartlar veya sertifikaların gerekliliklerini karşılayan **yeşil binalar**.

Yukarıda belirtilen sınıfların yanı sıra yeşil projelerin elverişliliğinin belirlenmesine dair başta Avrupa Birliği Taksonomisi olmak üzere, uluslararası kabul görmüş diğer taksonomilerin de ihraççılar tarafından kullanılması mümkündür. Ayrıca, ihraççılar Paris İklim Anlaşması hedefleri ile uyumlu net sıfır emisyon stratejisini uygulamaya dönük projeleri finanse ediyorsa, ihraççı kamuyu aydınlatma esasları ve iklim dönüşüm stratejileri bakımından ICMA İklim Dönüşümü Finansmanı El Kitabı'ndan⁵ yararlanabilir.

2. Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci

Yeşil borçlanma aracı ihraççısı, aşağıda listelenen unsurları çerçeve belgesi ile yatırımcılara açıklar:

- Ç. 1 bölümünde belirtilen elverişli yeşil proje türlerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Paris İklim Anlaşması gibi uluslararası taahhütlerle ilişkisi,
- İhraca konu projenin, Ç. 1 bölümünde örneklenen elverişli yeşil proje türlerinden hangisinin kapsamına girdiğinin ne şekilde belirlendiğine ilişkin bilgi,
- Yeşil projelerin seçiminde kullanılan ölçütlerden her bir proje ile ilgili çevresel amaçlara yapılan önemli katkıyı göstermek amacıyla kullanılacak niteliksel ve niceliksel etki ölçütlerinin açıklanması,
- Yeşil proje türleri ile ilgili olası çevresel ve sosyal riskleri belirlemek ve yönetmek için uygulanan süreçlere dair bilgi.

İhraççıların çerçeve belgesinde aşağıdaki hususlara da yer vermesi tavsiye edilir.

- Yukarıda belirtilen hususların ihraççının çevresel sürdürülebilirlikle ilgili kapsayıcı hedefleri, stratejisi, politikası ve/veya süreçleri çerçevesindeki yeri,
- Elverişli proje türleri özelinde kilit performans göstergeleri,
- Varsa yeşil proje seçiminde esas alınan etiket, sertifika, resmi ya da piyasa temelli taksonomi, standart ile uygunluk ve dışlama ölçütlerine ilişkin bilgi.

İhraççıların finanse ettikleri yeşil projelerinde bilinen önemli toplumsal ve/veya çevresel olumsuz etkileri azaltabilecek nitelikteki uygulamaların belirlenmesine yönelik süreçleri oluşturmaları

⁵ <https://www.icmagroup.org/assets/documents/Sustainable-finance/Translations/Turkish-CTFH2020-12-080321.pdf>

tavsiye edilir. Söz konusu etkileri hafifletici uygulamalar, yapılacak açık ve anlamlı fayda-maliyet analizlerini ve potansiyel risklerin anlamlı olduğu durumlar için risklerin takibini içerir.

3. İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

Yeşil borçlanma aracı tedavülde olduğu sürece, net fon bakiyesi, ilgili dönemde elverişli yeşil projelere tahsis edilmek suretiyle yönetilir. İhraççı, fonun henüz kullanılmamış kısmını ilgili yeşil projelere tahsis edene kadar nasıl yönetmeyi planladığına ilişkin bilgiyi (kısa vadeli finansal araçlarda ve likit varlıklarda nemalandırma esaslarını) çerçeve belgesinde kamuya açıklar.

Yeşil borçlanma aracı ihracından elde edilen fon, her bir ihraç (tek bir yeşil borçlanma aracı) bazında ya da birden fazla yeşil borçlanma aracı için toplulaştırılarak (portföy yaklaşımı) yönetilebilir.

İhraççı tarafından yeşil borçlanma aracı ihracından elde edilen fonun kullanım yerlerinin münhasıran her bir yeşil borçlanma aracı ihracı için ayrı muhasebe hesabı açılarak veya birden çok yeşil borçlanma aracı ihracı için ayrı bir toplu hesap açılarak veya diğer uygun bir usulde izlenerek takip edilmesi, bu hesaplara yapılacak her türlü kaydın güvenli bir şekilde izlenmesi ve elverişli yeşil projelere özgü söz konusu borçlanma ve yatırım süreçleri ile ihraçtan elde edilen fondan toplam proje tutarı kadar tutar düşüldükten sonra kalan tutarın başka amaçlarla kullanılmadığına yönelik takibin ihraççı tarafından yazılı hale getirilmiş dahili izleme yöntemi ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

4. Raporlama

Fon Kullanımı ve Etki Raporuna İlişkin Genel Esaslar

İhraççılar, ihraç tarihinden itibaren yılda bir defa ve her durumda ihraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra, fon kullanımına dair güncel bilgileri ve ayrıca varsa önemli gelişmeleri fon kullanımı raporu kapsamında Kurulun özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde ihraççının KAP üyesi olması durumunda KAP'ta ve ihraççının internet sitesinde kamuya açıklar.

İhraççılar, ihraç tarihinden itibaren yılda bir defa ve ihraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra, tahmin edilen ve/veya gerçekleşen çevresel etkileri ise etki raporu kapsamında yukarıda belirtilen usulde kamuya açıklar.

Fon kullanımı raporlaması ve etki raporlaması, fon tutarının tamamı kullanılana kadar yapılır. Raporlamalar, yeşil borçlanma aracı ihracından elde edilen fonu, bu fonun tahsis edildiği projelerin bir listesini, projelerin kısa bir tanımını, projeler için kullanılan tutarı ve projelerin tahmin edilen etkilerini içerir. Gizlilik anlaşmaları, rekabet hususları veya çok sayıda alt projenin olması gibi nedenler paylaşılacak ayrıntıyı sınırlandırıyorsa, bilgi genel terimlerle veya toplu kelimeler bazında sunulabilir (belirli proje türlerine tahsis edilen fonun yüzdesel dağılımlar halinde gösterilmesi).

Fon Kullanım Raporunun Doğrulanması

İhraçtan elde edilen fonun tamamı kullanıldıktan sonra hazırlanacak olan fon kullanım raporuna ve fonun kullanımına dair dahili izleme yöntemine ilişkin doğrulama görüşü, Kurulun özel durumların kamuya açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde ihraççının KAP üyesi olması durumunda KAP'ta ve ihraççının internet sitesinde kamuya açıklanır.

Etki Raporu

Etki raporlamasında şeffaflığın sağlanması amacıyla projelerin tahmini ve/veya gerçekleşen olumlu ve/veya olumsuz etkisinin toplu şekilde açıklanmasında, niteliksel performans göstergelerinin ve mümkün olduğunda, niceliksel performans ölçütlerinin (örneğin; enerji kapasitesi, elektrik üretimi, azaltılan/önlenen sera gazı emisyonları, temiz enerjiye erişim sağlanan kişi sayısı, su kullanımında azalma, araba sayısındaki azalma vb.) kullanılması, niceliksel tayinde kullanılan temel metodolojinin ve/veya varsayımların açıklanması, niceliksel performans ölçütlerinin bulunmaması halinde, bu durumun açıklanması ve diğer değerlendirmelerle desteklenmesi gerekir.

İhraççı ya da dış değerlendirme hizmeti sunan kuruluş, etki raporlaması için uluslararası standartların⁶ önerdiği şablonlardan yararlanabilir.

Etki Raporunun Doğrulanması

İhraççının etki raporunun bir dış değerlendirme kuruluşu tarafından incelenmesi ve değerlendirilmesi tavsiye edilir.

İhraççılar, piyasa katılımcılarının bilgi sahibi olmasını teminen, gerekli gördüklerinde yeşil borçlanma aracının temel özelliklerini ve Rehberin dört ana bileşeni ile uyumunu gösteren özet bir raporu, Rehber Eki'nde sunulan Özet Rapor örneğine (Ek 2) uygun olarak kamuya açıklayabilir.

D. Dış Değerlendirme

ICMA Dış Değerlendirme Rehberi'nde yeşil borçlanma aracı ihracı sürecinde ihraççıların alabileceği dış değerlendirme hizmeti türleri açıklanmaktadır. Söz konusu hizmet türleri aşağıda dört temel grupta sunulmaktadır.

1. İkinci Taraf Görüşü: Çevre ile ilgili konularda uzmanlaşmış bağımsız bir kuruluş, ikinci taraf görüşü verebilir. Bu Kuruluş, ihraççının yeşil borçlanma aracı çerçeve belgesine ilişkin danışmanlık aldığı kuruluştan bağımsız olur. İkinci taraf görüşü, ihracın varsa düzenleyici çerçeve ve/veya varsa ihraççının uygun gördüğü yurt dışı standartlarla uyumlu olup olmadığını değerlendirir ve ayrıca ihraççıların çevresel sürdürülebilirlikle ilgili temel hedefleri, stratejileri, politikaları ve fonun kullanılacağı öngörülen proje türlerini, proje ile hedeflenen fayda ve etkileri ile varsa çevresel riskleri hakkında inceleme ve değerlendirmelerini içerebilir.

2. Doğrulama: İhraççı, iş süreçlerine, çevresel ölçütlere, kilit performans göstergelerine ve/veya sürdürülebilirlik performans hedeflerine yönelik olarak belirlenen koşulları sağladığına dair bağımsız bir doğrulama hizmeti alabilir. Doğrulama, ihracın varsa düzenleyici çerçeve ve/veya varsa ihraççının uygun gördüğü yurt dışı standartlarla uyumlu olup olmadığını inceler. İhraççının fonun kullanımına dair dahili izleme yöntemi, yeşil borçlanma aracından elde edilen

⁶ Harmonised Framework for Impact Reporting, [Handbook-Harmonised-Framework-for-Impact-Reporting-June2021-100621.pdf](https://www.icmagroup.org/~/media/ICMA/2021/06/21/Handbook-Harmonised-Framework-for-Impact-Reporting-June2021-100621.pdf) ([icmagroup.org](https://www.icmagroup.org))

fonun kullanımına, çevresel etki beyanı veya raporlamanın standartlar ile uyumuna ilişkin verilen güvence veya tasdik de doğrulama olarak kabul edilmektedir.

3. Sertifikasyon: İhraççı, yeşil borçlanma aracını, ilgili çerçeve belgesini, ihraçtan elde edilen fonun kullanım koşullarını veya kilit performans göstergeleri ile sürdürülebilirlik performans hedeflerini, varsa ihraççının uygun gördüğü kabul görmüş bir yeşil standarda veya etikete uygun olduğunu sertifikalandırabilir. Sertifikasyon hizmetinde, bu standart veya etiketlerde belirlenen ölçütlere uyum, nitelikli ve listelenmiş⁷ üçüncü taraflar tarafından test edilir ve doğrulanır.

4. Yeşil Borçlanma Aracı Puanlama/Derecelendirme: İhraççı, yeşil borçlanma aracı, ilgili çerçeve belgesi, ihraç gelirlerinin kullanım koşulları, kilit performans göstergelerinin seçimi veya sürdürülebilirlik performans hedeflerinin iddia seviyesi ölçümü gibi ihracın temel kısımlarını, puanlama/derecelendirme metodolojisi kullanan, konusunda uzmanlaşmış, araştırma hizmeti veren kuruluşlar veya derecelendirme kuruluşları gibi nitelikli üçüncü taraflardan puanlama/derecelendirme hizmeti alabilir. Bu tür puanlama/derecelendirmeler, önemli çevresel riskleri yansıtan kredi derecelendirmelerinden farklıdır.

Rehber Kapsamında Dış değerlendirme Hizmeti Veren Kuruluşlara Dair Genel Esaslar

Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşların aşağıda belirtilen etik ve mesleki ilkelere uyması beklenmektedir.

1. Doğruluk ve dürüstlük
2. Nesnellik
3. Mesleki yetkinlik ve özen
4. Gizlilik

Yeşil ve sürdürülebilir borçlanma araçları ihracında sunulan güvence hizmetlerine dair ilgili olabilecek mesleki standart ve endüstri kodları kapsamında;

⁷ <https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/external-reviews/>
<https://www.climatebonds.net/certification/approved-verifiers>

- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları (KGK) tarafından yayımlanan “Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar”ın 4B Kısımına,
- KGK tarafından yayımlanan Güvence Denetim Standartları 3000 Tarihî Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri Standardına,
- ISO 17021,
- ISO 14065,
- Sorumlu Yatırım Hizmetleri Derneği (ARISE) sertifikasına uyum tavsiye edilir.

Yeşil ve sürdürülebilir borçlanma araçları ihracı kapsamında dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşlarda organizasyon kapsamında;

1. Elverişli organizasyon yapısının ve iş süreçlerinin oluşturulmasına,
2. Sunulan hizmetin gerekleri ile uyumlu nitelik ve tecrübeye sahip yeterli sayıda çalışan istihdam edilmesine,
3. Gerekliğinde mesleki sigorta yapılmasına uyum tavsiye edilir.

Dış değerlendirme hizmeti kapsamında hazırlanan raporların aşağıdaki asgari bilgiyi içermesi gerekmektedir.

1. Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşun raporunun amacı ve kapsamı ile şirketin güvenilirliğine dair bilgi,
2. Kilit performans göstergeleri eşik, strateji ve standartlar, potansiyel çevresel ve sürdürülebilirlik risklerini değerlendirme konusunda gereken uzmanlığa dair verilebilen referans,
3. Bağımsızlık ve çıkar çatışması politikasına dair beyan,
4. Kullanılan tanım, izlenen analitik yaklaşım ve/veya metodoloji,
5. Raporun sonucu (varsa sınırlamaları içerecek şekilde).

İkinci taraf görüşü için dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşların yeşil, sürdürülebilir borçlanma aracı veya seçili kilit performans göstergeleri, eşik, strateji ve standartları konusunda uzmanlığının olması gerekmektedir.

Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşların, yukarıda belirtilen çerçevede etik ve mesleki ilkelere, mesleki standart ve endüstri kodlarına uyum durumunu, yetkinlik, ilgili uzmanlık alanları ve yaptıkları incelemenin kapsamını hazırladıkları rapor veya belgelerde açıklamaları gerekmektedir.

Yurtiçi ihraçlarda dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşlar bir veya birden fazla hizmet türünü verebilir. Ancak dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşlar, ihraççının aynı çerçeve belgesi kapsamında yapacağı ihraçlarda, Rehber’de belirtilen dış değerlendirme hizmetlerinden sadece birini verebilir. Ayrıca çerçeve belgesi hazırlanmasına dair danışmanlık hizmeti alınan kuruluştan dış değerlendirme hizmeti alınamaz.

E. Yurt Dışı İhraçlar

Yeşil borçlanma araçlarının yurtdışı ihraç başvurularında, ihracın yapıldığı/tabii olduğu yabancı yeşil borçlanma/yeşil sukuk standartları (standartlar) uyarınca hazırlanan ve yönetim kurulu tarafından onaylanan çerçeve belgesinin ve söz konusu belgenin esas alınan yabancı standartlar ile uyumlu olduğuna ilişkin ikinci taraf görüşünün Kurula sunulması ve ihraç belgesi ile birlikte ihraççının (KAP) üyesi olması durumunda KAP’ta ve ihraççının internet sitesinde ilan edilmesi gerekir. İhraçtan sonra ise, yabancı standartlara uyumlu fon kullanım raporlarının, hazırlanmasından itibaren Türkçe çevirisinin üç ay içinde ihraççının KAP üyesi olması durumunda KAP’ta ve/veya ihraççının internet sitesinde kamuya açıklanması gerekir.

Bu Rehber kapsamında yurt dışında yapılacak yeşil ihraçlarda da Kuruldan ayrı bir ihraç tavanı alınması gerekmektedir. İhraççı bir çerçeve belgesi ve buna ilişkin ikinci taraf görüşünü, aynı çevresel amaçlara dayalı yeşil projelerin finansmanında kullanılması kaydıyla farklı ihraç tavanı başvurularında kullanabilir. Bu husus Rehberin yayımlanmasından önce gerçekleştirilen yurt içi ve yurt dışı yeşil/sürdürülebilir borçlanma araçları ihraçlarına dayanak oluşturan çerçeve belgeleri için de geçerlidir.

Ek 1a

SPK Yeşil Borçlanma Aracı Çerçeve Belgesi Örneği

Tarih:

İhraççı Unvanı:

Yeşil borçlanma aracı çerçeve belgesi adı:

Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşun unvanı:

1. Strateji ve Gerekçe

1.1. İhraççının sürdürülebilirlik stratejisi kapsamında çevresel hedefleri ile yeşil borçlanma aracı ihraç gerekçesinin açıklanması

(İhraççının sürdürülebilirlik strateji ve politikalarına ilişkin varsa kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi)

1.2. Yeşil projelerin hangi çevresel hedeflere katkıda bulunduğuna dair açıklama, ilgili olanları seçiniz.

- İklim Değişikliğinin Azaltılması
- İklim Değişikliğine Uyum
- Doğal Kaynakların Korunması
- Su ve Deniz Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunması
- Döngüsel Ekonomiye Geçiş
- Kirlilik Önleme ve Kontrol
- Biyoçeşitlilik ve Ekosistemlerin Korunması ve Restorasyonu
- Temiz Ulaşım
- Yeşil Binalar
- Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği

1.3. İhraççıların çevresel hedeflerinin ve/veya stratejilerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Paris İklim Anlaşması gibi uluslararası taahhütlerle nasıl bir ilişki içinde olduğuna dair açıklama

- Ç. 1’de belirtilen elverişli yeşil proje türlerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve bunun gibi uluslararası taahhütlerle ilişkisi

1.4. Diğer Hususlar:

2. İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı

Yeşil borçlanma aracı ihracı kapsamında Rehberin Ç.1 İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı başlıklı bölümünde yer alan unsurların açıklanması.

2.1. İhraçtan elde edilen fonla finanse edilen projeleri/proje türlerini, ilgili ekonomik faaliyeti ve varsa NACE kodunu açıklayınız.

2.2. Yeşil projelerin aşağıdaki başlıklara önemli ölçüde doğrudan katkıda bulunup bulunmadığı veya yeşil projenin diğer çevresel hedefleri etkileyip etkilemediği açıklanabilir

İklim Değişikliği Azaltma

düşük karbon geçiş etkinleştirme

İklim Değişikliği Uyumu

uyum etkinleştirme

2.3. Diğer Hususlar:

3. Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci

İhraç kapsamında Rehberin Ç.2 Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci başlıklı bölümünde yer alan unsurların açıklanması

4.İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

İhraç kapsamında Rehberin Ç.3. İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi başlıklı bölümünde yer alan unsurların açıklanması.

5. Bölüm: Raporlama

İhraç kapsamında Rehberin Ç.4. Raporlama başlıklı bölümünde yer alan unsurların açıklanması

5.1. Raporun Adlandırılması, Yayım Yeri ve Raporlama Döneminin Açıklanması.

5.2. İhraç Tarihinden İtibaren Yılda Bir Fonun Kullanım Yerlerine İlişkin Bilgiler

5.3. Etki Raporlarının Yayım Tarihi ve Yayınlanma Sıklığı

5.4. Proje ile İlgili Çevresel Hedeflere Yapılan Katkayı Gösterme

Yeşil projelerin seçiminde kullanılan ölçütlerden her bir proje ile ilgili çevresel hedeflere yapılan önemli katkıyı göstermek amacıyla kullanılacak niteliksel ve niceliksel etki ölçütlerinin açıklanması

5.5. İhraçtan Elde Edilen Fonla Finanse Edilen Projelerin Tahmin Edilen Etkilerinin Açıklanması.

5.6. Diğer Hususlar

Ek 1b

SPK Yeşil Kira Sertifikası Çerçeve Belgesi Örneği

Tarih:

İhraççı (varlık kiralama şirketi ve/veya fon kullanıcısı) Unvanı:

Yeşil kira sertifikası çerçeve belgesi adı:

Dış değerlendirme hizmeti veren kuruluşun unvanı:

1. Strateji ve Gerekçe

1.1 İhraççının sürdürülebilirlik stratejisi kapsamında çevresel hedefleri ile yeşil kira sertifikası ihraç gerekçesinin açıklanması

(İhraççının sürdürülebilirlik strateji ve politikalarına ilişkin varsa kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi)

1.2. Yeşil projelerin hangi çevresel hedeflere katkıda bulunduğuna dair açıklama, ilgili olanları seçiniz.

- İklim Değişikliğinin Azaltılması
- İklim Değişikliğine Uyum
- Doğal Kaynakların Korunması
- Su ve Deniz Kaynaklarının Sürdürülebilir Kullanımı ve Korunması
- Döngüsel Ekonomiye Geçiş
- Kirlilik Önleme ve Kontrol
- Biyoçeşitlilik ve Ekosistemlerin Korunması ve Restorasyonu
- Temiz Ulaşım
- Yeşil Binalar
- Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği

1.3. İhraççıların çevresel hedeflerinin ve/veya stratejilerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Paris İklim Anlaşması gibi uluslararası taahhütlerle nasıl bir ilişki içinde olduğuna dair açıklama

- Ç. 1’de belirtilen elverişli yeşil proje türlerinin Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve bunun gibi uluslararası taahhütlerle ilişkisi

1.4. Diğer Hususlar:

2. İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı

Yeşil borçlanma aracı ihracı kapsamında Rehberin Ç.1 İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı başlıklı bölümünde yer alan unsurların açıklanması.

2.1. İhraçtan elde edilen fonla finanse edilen projeleri/proje türlerini, ilgili ekonomik faaliyeti ve varsa NACE kodunu açıklayınız.

2.2. Yeşil projelerin aşağıdaki başlıklara önemli ölçüde doğrudan katkıda bulunup bulunmadığı veya yeşil projenin diğer çevresel hedefleri etkileyip etkilemediği açıklanabilir

İklim Değişikliği Azaltma

düşük karbon geçiş etkinleştirme

İklim Değişikliği Uyumu

uyum etkinleştirme

2.3. Diğer Hususlar:

3. Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci

İhraç kapsamında Rehberin Ç.2 Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci başlıklı bölümünde yer alan unsurların açıklanması

4.İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

İhraç kapsamında Rehberin Ç.3. İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi başlıklı bölümünde yer alan unsurların açıklanması.

5. Bölüm: Raporlama

İhraç kapsamında Rehberin Ç.4. Raporlama başlıklı bölümünde yer alan unsurların açıklanması

5.1. Raporun Adlandırılması, Yayım Yeri ve Raporlama Döneminin Açıklanması.

5.2. İhraç Tarihinden İtibaren Yılda Bir Fonun Kullanım Yerlerine İlişkin Bilgilerin Kamuya Açıklanması

İlgili yeşil kira sertifikası ihracından elde edilen fonun tamamı tahsis edilene kadar

İlgili yeşil kira sertifikasının vadesine kadar

5.3. Etki Raporlarının Yayım Tarihi ve Yayınlanma Sıklığı

5.4. Proje ile İlgili Çevresel Hedeflere Yapılan Katkırıyı Gösterme

Yeşil projelerin seçiminde kullanılan ölçütlerden her bir proje ile ilgili çevresel hedeflere yapılan önemli katkıyı göstermek amacıyla kullanılacak niteliksel ve niceliksel etki ölçütlerinin açıklanması.

5.5. İhraçtan Elde Edilen Fonla Finanse Edilen Projelerin Tahmin Edilen Etkilerinin Açıklanması.

5.6. Diğer Hususlar

6. Sorumluluk

Rehber'in A. Amaç, Kapsam ve Dayanak bölümünde ihraççı için belirtilen yükümlülüklerle dair varlık kiralama şirketi ve/veya fon kullanıcısı arasında belirlenen sorumluluk dağılımı bu bölümde belirtilir.

Yeşil Borçlanma Aracı Özet Raporu

İhraççı Unvanı:

Tarih⁸:

1. İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı

İhraçtan elde edilen fonun kullanımının Rehber ile uyumuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

2. Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci

Proje değerlendirme ve seçme sürecinin Rehber ile uyumuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

3. İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

Fon yönetiminin Rehber ile uyumuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

4. Raporlama

Raporlamanın, Rehber ile uyumuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

5. Dış Değerlendirme

Yeşil borçlanma aracının Rehber ile uyumlu olduğuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

6. Diğer Bilgiler

Yeşil borçlanma aracıyla ilgili açıklanması gereken diğer hususlar.

⁸ En son güncelleme tarihi veya işbu raporun tamamlanma tarihi yazılacaktır.

Yeşil Kira Sertifikası Özet Raporu

İhraççı (varlık kiralama şirketi ve/veya fon kullanıcısı) Unvanı:

Tarih⁹:

1. İhraçtan Elde Edilen Fonun Kullanımı

İhraçtan elde edilen fonun kullanımının Rehber ile uyumuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

2. Proje Değerlendirme ve Seçme Süreci

Proje değerlendirme ve seçme sürecinin Rehber ile uyumuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

3. İhraçtan Elde Edilen Fonun Yönetimi

Fon yönetiminin Rehber ile uyumuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

4. Raporlama

Raporlamanın Rehber ile uyumuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

5. Dış Değerlendirme

Yeşil kira sertifikasının Rehber ile uyumlu olduğuna dair açıklama,

Varsa, kamuya açıklanan ilgili bilgilerin internet bağlantılarına yer verilmesi

6. Diğer Bilgiler

Yeşil kira sertifikası ile ilgili açıklanması gereken diğer hususlar.

⁹ En son güncelleme tarihi veya işbu raporun tamamlanma tarihi yazılacaktır.